

**råa
ord**

Denna bok har översatts från estniska till svenska med stöd från
Nordiska Ministerrådets Kontor i Estland
Estniska Kulturfonden
Estniska Institutet

Omslag och grafisk form
Asko Künnap / Rakett www.rakett.org

Foto
Piiia Ruber (6), Asko Künnap (5; 8; 48),
Andres Truus (26), Priit Isok (5; 50)

Förläggare
Informationscentralen för estnisk litteratur ELIC 2005
www.estlit.ee

ISBN 9985-9368-3-3

gå. ord

Urval och tolkningar av dikter
Kalli Klement

Doris Kareva

Asko Künnap

Karl Martin Sinijärv

Doris Kareva

06

Asko Künnap

26

Karl Martin Sinijärvi

48

Doris Kareva

Doris Kareva är en av de internationellt mest kända estniska poeterna. Hennes diktning är fåordig och strävar mot en gränslös exakthet. Det känns som Kareva ständigt försöker nå ett och samma omöjliga mål: bringa samman tal och tystnad, få ord att tystna. Det verkar som om hon i dikten vill förena motstridiga språkkänslor – å ena sidan det heideggerska "lyssna till varats röst", språket som "varats hus", å andra sidan det wittgensteinska om språkets begränsning, språket som en genomskinlig vägg mellan varat och det symboliska. Det är som om Kareva förstår att det är svårt att lita på orden, härav hennes knappa uttrycksspråk. Samtidigt verkar hon också förstå att orden inte bara är det bästa, utan till och med det enda redskap som människorna fått för att dissekera världen med. Doris Karevas poesi är en av de mest språkcentrerade och mest ordsammansatta i det estniska poesilandskapet, eftersom hon försöker rensa språkets uttrycksmöjligheter från allt överflödigt till dess yttersta gräns. Detta är poesi på gränsen till stumhet.

Jan Kaus

Kui ma ei kõnele sellest,
ma suren.

Kui tunnistan seda,
see tapab mu

Taevas, mida ma teen?

MANDRAGORA

Om jag inte pratar om det,
dör jag.

Om jag erkänner det,
dödar det mig

Himmel, vad gör jag?

Ring inte. Fråga inte.

Mina ögon är hemliga
stalaktiter i nattens grotta.
Mitt hjärta slår: stenyxa
smärtljus och -blind.

Min tinning är en oscillograf.

I det nattljusa rummet blommar luften.
Halvviskande, med slutna ögon
samtalar de -två änglar -
över det glänsande svärdet.

Spegelspråk,
oavbruten omväxlande tystnad,
störthelvetets
ontogeni.

När jag skriver,
skriker jag ord som inte lyder
på en nästintill hopplös kant
bredvid tystnadens brant.

När jag skriver,
övar jag skuggornas makt
på den svala handleden, på värjan
i det sista mörkrets början.

När jag skriver,
skriver jag helt på förbudsspråket;
min största fest är fastlagen,
grävande himlen ur jorden i dagen.

Mörker, köld och svält.
Man tänker inte på någon.
Tänka på vad -vemodig som ett vedträ,
som längtan urholkar,
i den krumma, vanvettiga smärtan,
full, dödligt sorgsen,
är du ugnen och underlaget,
där Demiurg tänder elden -

den som letar,
den har redan funnit.

Jag äter snön som sömn, som medicin -
i mig finns törst och plåga.
I kroppen en rastlös inre domstol
som skapat adrenalin.

Åh, att vara snö -sval,
opassande, okroppslig!
Hur vinande vass viljan än är,
är osanningen omedelbar.

Så som tungan mot kallt järn,
har mitt hjärta stött mot Dig.

Och ordet rivet till hundra krig
och i förakt inbränd i minnet
som ett slavmärke,
som trosbekännelsen.

Begriper Du då inte, förnimmer inte, känner,
vilka följder som strålar ur stenen,
som steg upp för att pulvrисera det oundvikliga
och träffade ...?

Lyssna: viktlösheten är jämn.

Påminn mig om, vad livet är
utan eld, utan minne -
grottan i den tidiga gryningens koma,
såret, som inte gör ont,
fastän det varar.
(Meningslös molok,
men metodisk.)

Påminn mig om att livet är
krokigt, inte kronologiskt.

Rasblandning, kvadratrot och renommé,
hos Werners bjuder jag på te.
Så kallt det är idag, snön som yr i mig,
min råtta med ett ojämnt tal har parat sig.

Åtråns själar är rostiga av sorg,
därför går de inte.

Om jag kunde
skulle jag gå springande,
barfota och -huvad.

Tappade balansen
På dina ögons is
och trohetens ben
bröts.

Smärtans

kraxande kråkröst.

Genom mörkret försöker tassen
nå det som faller.
Man vet
aldrig, vad som fastnar på längtan.

Unga, råa ord, skarpa
och sanna, översättbara, på bordet
redan till ack och ve.

Ligg, ordlös,
svälj mörkrets blodiga saliv.

I den högre sfärens
vindsvåning rycker hon
morgonrockens slag
tätare, tätare.

I fönstret en dunkel kris.

På det kala bordet en råtta
som gnager hagelkorn
så lugnt.

Och då.

Tidens Form

*

Stjärnfallet tättnar alltmer.

Någon fastnar i bröstet
och tindrar egendomligt.

Båten gungar på plågade vatten.

När ritade du senast
ett ord som levde
i den blöta sanden?

*

Huset vid havet
känner alltid, att den är ett skepp,
som knappt strandat.

Varje natt ger den sig ut på vandring
längs med ändlösa oceaner,
tider och vidder.

Runt den driver stjärnorna,
i dess hjärta gråter eldstaden,
som ingen förmår tända.

Som hunden som längtar efter husbonden
så väntar även huset vid havet
på sin kapten.

*

Sol, ta då ändå
min vårskygga kropp,
som länge har frusit –
ända sedan du gick
över vändkretsen och stannade.

Här finns inget nytt –
vargarna på vintern och myggen på sommaren
–
och längs med världsstranden
vandrar förvirrat omkring
den drunknade matrosens brud.

*

En kväll gick hon för att bada
och kom aldrig tillbaka.
Ingen vet,
vad stjärnorna och sjöstjärnorna
pratade med henne;
vilka känslor, vilka tankesår
det är
hon simmar runt i.

Kanske hade världen

blivit för färdig;
gammal och fri,
hon bar så mycket,
bar så långt.

Kanske upptäckte hon något
ännu oupptäckt land.

*

Flammande, orörlig sol
över dödsön,
där Tiden har sitt hus av vit sten.

Det sägs, att där finns
evighetens skatt,
och när man säger det,
då är det nog så.

På bordet står en kanna,
bredvid den ett glas.

Den som dricker ur den, glömmer
också det namn den har,
förlorar formen,

förvandlas till ett sandkorn på marken
på dödsöns bländande strand.

*

Genom mina drömmar springer ökenhundarna,
lätta, snabba och olydiga,
precis som Gudens vind;
vackra och konungsliga, från natt till natt
stormar de fram som tokiga.

Anar, förståeligt nog anar jag:
mitt hjärta är deras byte.

Hur skulle jag kunna känna fullkomlighet,
om jag inte sprang mig slut;
om jag inte sprang från natt till natt, om jag inte
stormade ikapp med de hägrande, skygga
ökenhundarna.

*

Min guldsvarta fjädersvans,
sidenöra, sammetsöga,
charmanta salukivalp, du som
liggandes på persiska kuddar
tuggar på "Extas och mystik" –
vad,
vad kan jag säga Dig?

Med ett Rum-citat:
själen får ur själen sin kunskap,
inte ur böcker eller ur språk.

*

Det som finns, går att uttrycka
på ett annat språk,
som vi glömmer när vi föds.

Ibland minns man ändå några ord –
till exempel när man promenerar på stranden
utan tankar, utan bekymmer,
utan ett endaste öre ...

Stenarna säger det allt eftersom,
men helt utan aksent.

*

Timme efter timme lyssnar jag på
havets enda mening,
och tänker på,
hur man stavar det.

*

Jag gick längs med stranden
länge, från marken plockade jag upp
det ena och det andra.

Hemma tömde jag väskan:
elva stenar och en
fågelskitig dikt.

*

Livets levande uttryck böljar
oavbrutet, utan urskiljning,
fri, oändligt skiftningsrik,
tyst och urstark.

Konsten är att bestämma,
varifrån det är konst.
Vågräknaren riskerar
att förlora oceanen.

*

För att leva tydligare,
dyker jag djupare
till botten av språket eller sömnen,
i hopp om att finna
sanningstimmens tolkningsstund.

Var och vem du än är,
spelets tjusning är ett:
fånga, för
att släppa fri.

*

Du andas in: ja, allt är så –
och ut: nej, något helt annat.

Ljuset i lundens gula dunge,
ett under som speglas i vattenpölen -
blå himmel –

och blodets brusande blindhet
i det ögonblick du sluter ögonen.

Ja, allt är så. Också det andra.

*

Jag sov mineralernas sömn,
jag sov som magma
och fick en uppenbarelse: en skimrande
vind
som steg, hotfull, bakom bergen.

Dagarna smälte samman till en enda tår,
endast en hyllningssång steg upp ur
strupen,
en evigt lekande, klar, flammande kristall
flöt runt i min skiftande gestalt.

*

Och jag älskar Dig, därför att
jag älskar Dig.

Varför skulle vi mötas –
du är min andedräkt.

Överallt närvarande.

*

Med en fjäder i sanden,
med en blommande kvist i luften,
med fingret på din bara rygg
skriver jag ett förtrollat ord –
urgammalt, ömt och mäktigt,
som språket inte fjättrar
eller tanken inte rymmer.

Lekande ljusfläck på vattnet,
bländande blix, t,
en bild och en framkallning –
en urgammal vind
går igenom oss.

Asko Künnap

Asko Künnap har tematiskt sett troligtvis det största omfånget bland estniska poeter av idag. Hans poesi omfamnar allt från rökbastu till regnskog. På något sätt är han ett barn av sin tid, en världsmedborgare, en internationell man. I Künnaps poesi finns många namn på platser, från små estniska byar till stora metropoler. Från ett både rumsligt och tidsmässigt sett enormt virrvarr kan man skala fram en längtan efter en, om inte fysisk, så säkert någon metaforisk bofasthet, någon outtalad kärna. Ett ändå mer centralt drag i Künnaps diktning är en viss superbildlighet, som får dikten att ljuda vackert, precis som man hade att göra med de sista spåren eller uppteckningarna efter en dold eller förlorad betydelse (jag utesluter inte, att betydelsen helt kan saknas; eller att läsaren förstår språkets skönhet, utan att förstå innebörden som denna skönhet representerar). Hos Künnap saknas inte samhällskritiska toner, med ett för honom typiskt globalt omfång. Men denna samhällskritik är inte ett mål i sig själv, utan känns mer som medel för att skapa en poetisk helhet. Denna helhet är märklig, svår att gripa och att tränga in i: personliga minnen blandas här med någon obestämd känsla av fara och med författarens mjuka ironi, som tillintetgör denna fara.

Jan Kaus

A blurred black and white photograph of a sign that says "REMEMBER". The sign is mounted on a wall or structure, and the background is out of focus, showing some architectural lines. The word "REMEMBER" is written in large, bold, capital letters.

REMEMBER

Kord Emajõe luhalt
üks tähelaev läks.

Ja pileteid polnud
või oli vaid üks.

Den Allra Största Magin

Detta är en lektion i Den Allra Största Magin.
Den som behärskar detta, den äger världen.

När vargarnas skuggor den tredje dagen
sträckte sig in genom vardagsrumsfönstret
(vackert ord: Vardags Rum)
och de övergivna landsvägarna
väste som ormar (ssss),
började jag packa paket.
Detta hände i Reola –
en sådan järnvägsstation finns faktiskt.

När vinden den tredje dagen
förde med sig rost från järnvägen
på de smultron som plockats därifrån –
mjölken helt förstörd,
men samtidigt så vacker, vacker,
började jag packa paket.
Först askan efter den
för tidigt bortgångne brodern
och reservögat av plommonkärna.
(vad betyder: Först?)

När de brinnande häckarnas nerver
(///X\\V///)
den tredje dagen
från bägge sidor om järnvägen sade:
det finns ingen större magi än
svarta-märken-på-vitt-magi,
började jag packa paket,
för att gå över det lustiga landet,
över Villvara Stad, sedan vattnet,
för att få den gamla Adler skrivmaskinen,
som Helsingfors Universitet (även denna finns)
utrangerat
och ville skänka bort.

Den tredje dagen.

Förresten, älskar du mig?

Ut på den Stora Gröna Oceanens vatten

I drömmen såg jag ett oceanfartyg,
kryptiska våningsplan,
amöbiska piktogram,
vita väggar av filt och vaxduk.

Ett fartyg som på en och samma gång
lämnade alla hamnar i Europa.

När människorna var ombord,
med sicksack mönstrade biljetter i handen,
med föreskrifter på okänt språk
ringande i öronen,
började spelet:

Fartyget utan kapten stävade till havs
och alla skulle fundera ut
vilken roll de hade här på däcket
och var deras kajuta var
aningslösa om, att trampor och vattgröt
väntade på dem i lastrummet.

Men en dum segerglädje
glödde fortfarande på mångas kinder,
för denna förfärliga kryssning
hade de vunnit i cornflakes paketet.

Eller hade man sett, som jag såg,
i drömmen styrd av influensafeber,
ur vilken vi utvalda få ändå
vaknar upp ur till den stålgrå
morgonen i Tallinn.

I den egna, eller i en främmande säng.

Och vi lämnar lottvinnarna
på den utlottade vägen,
lämnar, borde man visst säga,
lämnar dem att driva på vattnet,
i fartyget med oändliga labrynter,
på den Stora Gröna Oceanens vatten.

Vart tog orden vägen

Min herre, titta,
de söker igenom husen
och tänder eld på halmen,
mossan, taggarna, blånorna,
marken på ett svart-vitt foto,
pappret kryllar sig:
Vart tog orden vägen?

Luften av halm, lyssna –
de öppnar mina brev
och koffertarna vänds ut och in,
anteckningarna, mynten, dammet,
landet utan byar under månen,
grusigt under handen:
Vart tog orden vägen?

Min herre, ack,
var med mig
när i begynnelsen natten börjar,
bror, brorson, systrar,
Mars närmar sig i ultrarapid,
andas in!
Vart tog, vart,
vart tog orden vägen?

Denna sista cigarett

En mansröst:

Jag skulle vilja vara en sorgsen apotekare,
som blandat gift åt sig själv,
öppnar fönstret, för att röka ännu denna enda,
denna tillåtna sista cigarett.

En kvinnoröst:

Men på morgonen lägger ett skepp till,
scoutmarskalken gör harakiri
och skickar inälvorna med kurir
till Aktuellt för uppläsning

En mansröst:

Jag skulle vilja vara en besviken kvinnlig forskare,
som inte glömmer att öppna gaskranen
när hon går hemifrån, att tända en tändsticka
till ära för bronsbröllopets Kvällskvist

En kvinnoröst:

Men låt regnet stiga från oceanen i natten
Tallinns borgmästare har bekänt
allt, låt honom tända eld på sig själv offentligt
och trött och sorgsen ursäktar sig satan
inför alla, med slokande vingar, så eftermiddagsaktiga.

En djurröst:

Amen, bröder, amen!

Hur kan man komma tillbaka levande från Sverige?

En smidig Stockholmsväng
över två gula linjer.
En blöt junivind vrider
handlederna ur led
och skänker handflatorna att leka med
till måsarna i skärgården.
Landsvägsdiket ber om ett stopp.
För mycket glas reflekterar
och fotograferar dig med mig i bakgrunden.
Jag är för stor,
i alla fickor har jag biljetter,
biljetter, biljetter, biljetter.
I alla fyra melankoliska
nordiska riktningar
smutsas dina ord till konst,
du visar vägen genom dimregnet
och genom den darrande natten på TV,
på axeln ett ljust fingeravtryck
ännu från gårdagen, dörren
till morgondagen försluten med munnen.
Och fortfarande är det oklart hur
man egentligen kan komma tillbaka
levande från Sverige.

Jag hoppas på drakarna!

En eftermiddag, irrar mig in i kyrkan från allén,
kanske för att få regnskydd, kanske in i tystnaden.
Rött tegel, malens tysta tisslande,
en tavla full av mörker på den mörka väggen.

*Hit, drake, apport!
Kom med sydöstan under armarna!*

I tavlan, i bänkarnas knarrande rytm,
som no-teaterns klassiker – har Draken och Göran
i kampens hetta hängivit sig åt varandra
ansikte mot ansikte, bekanta i tusen år.

*Hit, drake, apport!
Ät denna godtyckliga Göran!*

Den gången i templet, tio flygtimmar härifrån
kände jag igen dig bland munkarna, Drake,
i dina ögonvitor bultade den gyllene forntiden,
med människoskinnet på föste du turistflockar.

*Hit, drake, apport!
Bränn feghetens hem till grunden!*

Nere i de syd-estniska bergen

Jag föddes till tegelgrusgården.
Mamma mindes, att på hösten.
Månen vandrade längs med sandstensklipporna,
Två lata floder för månen att vandra till havet.
Nere i de syd-estniska bergen.

Men tråden var redan tänd,
lågan vandrade som en katt mot vinden.
Dammet välvde sig över gatorna på kvällen,
bildade världens första kyrka.
Nere i de syd-estniska bergen.

Då mötte jag en skrattande flicka,
hennes hår var av levande eld.
Genom en luktlös sommar och ateljénätter,
genom studentbostäder höll vi varandras händer.
Nere i de syd-estniska bergen.

Stad efter stad föll,
Alla gator flödade av mammon.
Man visade förunderliga saker, flygbiljetter och Lexus!
Allt längre brann tråden
nere i de syd-estniska bergen.

Men dalarna fanns fortfarande kvar,
blodet samlades i botten på de djupa flodbäddarna
och på affärslunchen trevade handen
sin vana trogen efter dolken – jag är
nerifrån de syd-estniska bergen.

Tråden tog slut, krutet tog vid,
Telebutiken stängdes, regnsmatter mot fönstren,
genom kontoren flöt en lerig störtflod
tillsammans med förfädernas ben
nerifrån de syd-estniska bergen.

(kort paus)

En kaja flyger över landskapet
som nu har stelnat, vacker och naken,
en mygga nuddar vid shamantrummans skinn
och kamomillen växer över ruinen, sakta.
Nere i de syd-estniska bergen.

Kalla på spindlarna – låt dem spinna natten

Det fanns dygn, som jag inte räknade,
bilder, som jag inte tog, inte mindes.

Kalla på spindlarna – låt dem spinna natten!

Och böcker, som jag inte läste,
inte skrev själv, inte grät, inte band in.

Kalla på spindlarna – låt dem spinna natten!

Och flickor, som jag inte tilltalade,
inte ville äga, inte ringde senare.

Kalla på spindlarna – låt dem spinna natten!

Och gårdar, som jag inte byggde
kolumbisk stenmur, tunnland av ängsmark.

Kalla på spindlarna – låt dem spinna natten!

Och kärlek, som jag inte älskade,
eftersom det fanns dygn, som jag inte räknade.

Kalla på spindlarna – låt dem spinna natten!

*Pedipalper, tassar av karamell
och för exakt, för luftigt arbete.*

Tänker på din dotter

Alltid när jag hör denna sång
tänker jag på din dotter:
spårvagnen får inte åka än,
med spår som musik i natten även utan henne,
en obetald räkning vänder sig åt sidan,
prasslet väcker sommaren i den luriga natten.

Alltid när jag hör denna sång
tänker jag på din dotter:
salamandern slumrar – hans hjärta är tyst,
ringarna på vattnet är efter regn, inte efter honom,
oköpta saker, göken slocknad,
allt som talar, talar om henne.

Alltid när jag hör denna sång
tänker jag på din dotter:
skrivmaskinen slår ord och ord och ord.
Jag minns den täta doften av färgbandets bläck,
jag tänker på din dotter, döda mormor,
när huggormens doft anas i sydvinden.

På andra sidan floden

Jag har ju inte varit
på andra sidan om Flodernas Flod
där målla är viol,
nässla ros.
Och där röken från mejeriets
och krematoriets skorsten
bildar två ihopflätade
hjärtan på himmelen.
Jag har ju inte varit
på andra sidan om Flodernas Flod.

Djävulen i sexhundrakronors kavajen

Trogen men märkt av ord,
händerna på brunnen,
brunnen ett hål upp till himmelen,
för solen att synas, för främlingen att ana:
jag är djävulen på väg hem till dig
för att värdera gräset, för att besvärja,
djävulen i sextiotalets Volga,
djävulen i sexhundrakronors kavajen.
Trogen, men märkt av ord.

Sandödlans ögon

Om det någonstans finns en hektar regnskog,
finns det någonstans också en busslast tyska turister.
Om det någonstans finns en rökbastu som eldas,
finns det någonstans också en mördare på hemväg,
som pryder sin sömn med penséer, skvattram,
med ögon som sandödlans ögon.

*(Oh far, av din kavaj, din lappade kavaj,
som prasslar som hundra tändstickor
som tänds i ultrarapid,
av din kavaj skulle man
kunna bygga hela världen,
som skulle vara vackrare, mer samstämmig
och mycket mer tweedig än den här.)*

Om det någonstans pratas på de vitas språk,
finns det någonstans också en machete i blöt i dadelolja.
Om det någonstans pågår en tredje grafiktriennial,
finns det någonstans också ett ö-lass med tvångsarbetare
som i väntan på kvällssamtalet sjunger med dig
med ögon som sandödlans ögon.

*(Oh far, för din armbandsklocka,
en armbandsklocka stor som ett djur,
som citerar rader ur den allra första boken,
för den klockan skulle man
på pantbelåningen kunna få
en mjuk landning tillsammans
med det beska ölet på morgonen.)*

Månen dansar på sin gård

Till Federico

Berömda överviktiga måne,
så vänligt du doftar,
på ytan så förrädiskt mysig!
Men jag vet, Federico visade mig:
då du dansar bland de döda på din gård,
vrålände som en jätte-näbbmus,
med brunnen ekande av ond natt.

Min stenbitsmåne,
så lätt du magrar!
Alla flickor är avundssjuka!
Men jag vet, Federico skvallrade:
då du dansar bland de döda på din gård,
till skramlet av shamantrumman,
med svärdet dinglande på bältet av broderns skinn.

I ögonen på en flicka från Norden

I ögonen på en flicka från Norden
fanns på en gång
hela nattens Medelhav:
stormvarning över vattnet,
utan speglade stjärnor,
den svarta vinden från Sahara
bar öknens dofter i famnen
och den ljudlösa blixten
före det gröna regnet
fotograferade kattryggar på vattnet.

I ögonen på en flicka från Norden
fanns på en gång
hela morgonens Medelhav:
skarp akvamarin,
vit, klingande sand
och svalornas skuggor
på Kretas heta murar.
En fred, fred, fred och fred
större än världen
och dånet i Venedigs bukt
och i Jaans och Karls kyrkotorn

Därför att en Ängel hade landat
och den varma sommarkoffen
i hennes fjädrar öppnade
en ny dag och gav mer koffein

Tro på Demoner

Tro på Demoner och börsen faller också krrr,
dina aktier är blinda som kattungarna,
och försäkringsmäklaren stör inte längre,
endast hussvampen brusar i väggarna om du lyssnar!

Tro på Demoner – de låter inte bli!
Ön gungar på Hudson, men handflatorna är varma.
Smärtor och skilsmässa, förräderi, förlust,
telefonen är tyst – de låter dig inte vara!

Tro på Demoner med en blå låga!
Vem håller ditt huvud de nätter du runkar?
Vem kysser ett ärr i pannan när du somnar?
Tro på Demoner som kommer inifrån dig själv!

Därför att natten är djupare i dig, men jämfört med vad?
Och lästa är omslagstexter i böcker och fiendskap!

Jag letade efter det liv jag inte levte

Jag letade i actionfilmer
efter det liv jag inte levte –
men bina vände mot öst,
fortfarande ett alltför vackert moln på himlen!

*Och det liv jag inte levte flydde och flydde
med en halv röd måne i handen*

Jag letade på chat-sidorna
efter det liv jag inte levte –
men Döden kom bruten till dörren,
skrev något i sin anteckningsbok!

*Och det liv jag inte levte gick över floder
med en tokig skuggteater som tjänare*

Jag letade bland skattefusk
efter det liv jag inte levte –
men den mörkhåriga flickan på bron
gick med ryggen in i bilden och försvann!

*Och det liv jag inte levte letade själv efter mig
med färska kastanjer till ögon*

Jag läste om det liv jag inte levte
i ovanstående rader –
men händerna hade torkat sig sköra,
och kökskniven sökte sig med skaftet före in i handen!

A black and white photograph of a snake's head and body. The snake is positioned diagonally across the frame, with its head in the upper right and its body extending towards the lower left. The snake has a dark body with lighter, irregular spots and bands. A spiral binding is visible in the background, suggesting the snake is on a page from a book or notebook. The text "Karl Martin Sinijärv" is overlaid on the image in a simple, black, sans-serif font.

Karl Martin
Sinijärv

Karl Martin Sinijärv är den samtida estniska poesins centralpunkt. Här strålar alla kraftlinjer samman. Hos Sinijärv hittar man "traditioner och avantgardism, humanism och antihumanism, skämt och allvar, nytt och gammalt, mat och dricka, skrivande och samtal". Och på samma sätt strålar i Sinijärvs diktrader också samhällsbeskrivningar och en enkel intuition samman. Sinijärv uppvisar intresse för både en dyster symbolism som en sparsmakad absurdism. Han har något gemensamt med Asko Künnap, trots att Sinijärv inte särskilt betonar den finlipade och koncentrerade inträngningskraften. Det handlar mer om en slags gemensam världsuppfattning, som, speciellt rumsligt, sträcker sig långt utanför det vardagliga på något sorglöst och naturligt sätt. Men där Künnap har en kännbar, men svårformulerad, kärna, där har Sinijärv en kärna som är så gott som omöjlig att lokalisera. För Sinijärv verkar poesin vara en intressant lek, någon mycket allvarlig kortlek, som har ett oräkneligt antal möjligheter; ett korthus, som kan läggas i ett oräkneligt antal kombinationer. Kanske är en av Sinijärvs metoder den att han omedelbart skriver ned, inte bara beskrivningar av sin omgivning, utan ibland även beskrivningen själv eller språket samt att inte förklara för mycket. Så snart beskrivningen hotar att bli förklarande, börjar Sinijärv blanda ihop korten. Detta vill jag kalla för den mest koncentrerade formen av tillfällighetsdikt.

Jan Kaus

KMS

31

üritteen

Viis sit ta hai kut

tü hi tas ku ja
kau nid od ra õi ed püks tes
met roo ga ko ju

üks nes püks tes hai
mõt te li se lt mõt te tult
sus hi su reb jou

all maa raud tee on
ü li malt jaa pan lik rong
kir sid ja ku rud

tü ra ma ei või
töö le ping ja röö bas tee
sü da mest lä bi

me re me he hirm
vihm puts ja u du ja me
re mees ei kar da

Kväll mot fredag; proppmätt efter pizza och öl

Översvämningar och telefonräkningar,
utslagna, utbredda björkar och kastanjer,
i sin tur, för sig själva ihåliga.

Oh, skriv in visan i dagböckerna,
du goda förstående gud!

En gång skorpade sig lönnarna,
från livsalltet kom receptet på mjöd,
tangentera skallrade kallt och hårt
och den törstiga munnen blev, precis som alltid, utan
sin stärkande, sin så vanvettigt
nödvändiga saftklunk.

Tusen gånger kan ja pressa ut framtidstankar,
tusen gånger kan jag göra - ja, vilken grimas som helst.
Tusen gånger blir jag lurad och står brännhet
med glödande kinder
i den varje kväll återkommande, godtyckliga kön.
Vemodigt är det.

Förbannat, jag skulle vilja lämna och ta.
Med lördagen uppdagades sanningen,
men med söndagen
och speciellt med måndagen förstås, försvann

den. Jag vill ju inte sälja någon hela tiden.
Om inte ens jag har råd att köpa mig själv,
eftersom beloppen är andra och tickar ur livet
i feta stycken utskurna med blodig kniv.
Mig finns det mycket av och än vågar jag låta skära i mig.
Jag har ju välsignats med ett saftigt språk och
bitska fingrar – varför, allah, vet jag just inte.
Förbannelse! Du sick-sackade havsblå förbannelse!
Åtminstone härstammar du från Rurik!
Fingrarna ljuger på lögnbordet, lögnarna
tar lögnfigurer i lögnhuset.
Åh lögn, snuskiga ungars lek!
Gravlekarnas ruvande och helt enkelt det, att
jag åtminstone en gång för mig själv,
en gång i tanken, en gång
vara människa, det —
Det glömmet jag tack och lov varje måndag.

En gång och En annan gång

Si och så, det ena och det andra,
en gång och en annan gång.
Ibland har jag köpt kött som varit särskilt förjävligt.
Ibland har jag i stället fått en särskilt läcker bit.
Se hur ett satans fläskpaket kan förstöra dagen.
Köp inte kött på burk.
Förhåll er inte till dagar på burk.
Vilka dagar är på burk?
Jo sådana, som för med sig
dåligt kött och överhuvudtaget.
I epåletterna speglas en vanlig lördag.
På natten bryter svettningarna loss
och morgonens rädslor.
Kunde sett själv, hur man "arbetat" i gamla tider.
Nu skulle man ju gladeligen
ta ner den dammiga slagan från laduväggen
för att ge premiärministern stryk.
Men vad ger man för det, eller för annat.
Låt han skrupna på sitt sätt.
Fast man skulle ju ändå vilja göra något.
Strupskärarna rör på tårna,
men politiskt vore det inte
korrekt att genast börja skära strupar.
På torget säljer man mjölksyrade gurkor,
låt oss gå och köpa.
Med salt? Maha-hahahki.
En gång och en annan gång.

x x x

Jorden lyssnar på den dunkla natten, min man.
Ta ett nummer och vänta.
Jag lystrar, i det läderartade dagsljuset glömmar jag mig.
Ta ett nummer och vänta.
Tre fräsiga ingentingalls skrattar åt mig på kvällen.
Ta ett nummer och vänta.
Men åttafotingarnas catwalk-gång glittrar i mina ögon.
Ta ett nummer och vänta.
Skapa korta meningar. Se dig själv i ögonen.
Ta ett nummer och vänta.
Stå ut med denna igelkotts pladder, gift dig.
Ta ett nummer och vänta.
Klia dig på navel och gläsera tranbär, till köttbullarna.
Ta ett nummer och vänta.
Se så vacker du är! Så trådsmal i midjan!
Ta ett nummer och vänta.
Ta detta nummer och vänta och vänta och vänta.
Någon gång kommer jag och kommer och kommer.

Rock och Roll

Så går vi vrålande,
Rock och Roll.

I rummet bredvid mullrar det lilla barnets val.
Glest mellan öronen och utan att minnas.

Ändå kallar dom vita båtarna på oss,
när vi går och är i hamnen.

Varför inte ge sig ut på en karaoketur
eller helt enkelt en tur till grannstaden.

Rock och Roll, ingen av dom har rockat på länge.
I hem vid havet har bägge blivit uttråkade
av både det ena och det andra.

Jag har gäspat och förstått – livet är någon annanstans
och vi är redan nästan döda. Varför det?

Saknar rocken och kanske också rollen.
Men hur kan jag få dom tillbaka?

Växellådan krånglar och hemma lagas taket.
Killar, allt är åt helvete.

Drum och Bass

Klubben var stängd och klubbkortet var avstängt
och bankkortet var avstängt
och banken var ju stäng förstås.

Tanken körde fast och den stängde vi också in, för att
vi aldrig skulle stängas in;
och då gjorde dom det.

Självklart de´.

Instängd kom tanken inte loss,
men det gjorde magen och
vi bad dom öppna fönstret i finkan och finska

vännerna ringde, att dilen var på gång så vänta och
att dom redan betalar och så öppnades dörrarna,
i ett huj.

Fickorna var tomma och deras var fulla och då
jämviktade vi.
De tomma flaskorna lämnade vi åt offentligheten.

På en offentlig plats, ja, människor med tomma fickor
plockar ju upp dom, tomma. Vi plockar ur fickorna.

Swish, swash.

Egentligen skulle jag vilja göra bisnes, men dom
gör redan bisnes.
Hemskt avundsjuk är jag, att det inte går att göra bisnes,
men bisnes är bisnes.
Bisnes är bisnes.

Trädfantasi

I

Snön nafsar efter människans otäckta ben
och för en stund har någon ont.

Ha! Sågen tuggar ett meningslöst vedträ
och vedträet ber: "Tugga inte!"

Sälj mig inte till vedförsäljaren!"

På gården

råder en sorgsen temastund.

Nå, vad svarar du vedträet?

"Vedträ! Håll tyst! Vi sågar ju bara en liten bit!"

Klokare, dummare
svar har trädet hört.

Bryts, när ombedd.

Böjs, när vinden blåser.

Klokare, dummare

svar

har trädet hört.

II

Till svamparnas

och myrörternas frasande,
tveksamma björkhängens rasslande,
gråtande

skrattbjörkars hållande
i gränsvägarnas strålar ser björken
sin

sista

vår.

Oh, hur den skulle vilja,
som mjölkfåret till lammen,
som mjölkanden till vem som helst
spruta

lite

saft!

Ännu en endaste gång vara den,
den fötts till,

den,

den fostrats till,

varför i årtal ha sett,

denna hundraåriga björk!

Du hundraåriga björk!

Om du så vore en en,

har du inte tvingats bli

randig eller strimmig.

Själv sträckte du dig grenvis, toppvis mot himmelen.

Själv gallskek du dig ut och in.

Se nu,

själv,

du lilla björk.

I lönnens famn får du, kanske,

din bädd.

III

För hundra år sedan var jag ett litet träd.
Även jag växte på gatan.
Dit planterades jag.

En gren tog en elak kula
och en vän bröt en annan.
En dum vind
och det tjugonde århundradet.
Ett tusen niohundra och fem.

Nya tider.

Två tusen och fem.
Gamla rötter.

IV

Roten tuggar himmelen.
På torget drömmar människorna.

Många ord att säga.
Många ord finns att säga,
men ingen säger dem.
Även jag tiger.

Roten tuggar himmelen
människorna är tysta.

Löven rasslar.

V

Blad? Träd?

Rasslar? Du tittar ur fönstret, ett träd.

Träd? Hur kan man hugga den?

Träd-träd.

Vänder fram nästa blad. Smeker kanten, detta träd.

Susande. Varför fälla till ved?

Hackedved?

Kära, väna, lilla klocka, Växer en så'n gröning.

fövänta ett vackert liv. Grenar-stammar, skönt mild.

Går åt skogen. Skall vi såga till brädor?

Med full kraft. Vällagrat till eko-saker?

Sedan är pitten full av stickor och Varför bortdö träd?

snön nafsar efter människornas otäckta ben.

Varför dör trädet bort,

Arboretum, så

varde Estlands

framtid.

just precis – varför?

Jöu!

Blä!

urve sover,

hedo sover

jag sover inte.

god natt

x x x

en nattkvist
gråter
men vi skrattar

x x x

titta på månen
om det finns något att beskåda
ung
gammal
eller full

x x x

hoppla
själv är du vacker
själv älskar du mig

x x x

men i våra ögon
finns hälften av allt det
som man överhuvudtaget skulle kunna se

x x x

men i mina ögon
finns lite gräddfil
och en vitkål

x x x

lägg ägg eller dö
en elegant övernattnig
förankrad i min pung

x x x

jag är från lasnamäe
har varit
är inte längre

x x x

estnisk diktare
estlanddiktare
i estland

x x x

eftersom även jag
aldrig någonsin
med halvfärdiga teaterstycken

x x x

kära looming*
ger ut
allt mitt hopkok

* Looming är en estnisk kulturtidskrift.

ISBN 9985-9368-3-3

9 789985 936832